

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 22

Засновано у 2003 році

Рівне – 2023

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 22 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2023. 114 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

- Чміль Г.П.** – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова редколегії)
- Афоніна О.С.** – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (Україна);
- Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)
- Випих-Гавронська А.** – доктор мистецтвознавства (габітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)
- Курдина Ю.М.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини, Національний університет «Львівська політехніка» (Україна)
- Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв
- Єфіменко А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)
- Пелех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ
- Потанчук Т.В.** – доктор педагогічних наук, професор, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка (Україна)
- Постоловський Р.М.** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ
- Сабадаш Ю.С.** – доктор культурології, професор, завідувачка кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ)

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, професор кафедри музеєзнавства і пам'яткознавства Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, Cosmos (США) та Research Gate, Research Bible (Німеччина); СЕЕОЛ; Cite factor; European Reference Index for the Humanities (ERIH), Збірник поданий на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 26 жовтня 2023 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

Key words: folk instruments, domra, methodology, national upbringing, musical art, education.

Надійшла до редакції 1.06.2023 р.

УДК 78.03 (477) «20» (092): 378 : [780.8: 780.61]

**КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ СВІТЛАНИ ГРИЦАЄНКО
У МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОМРИСТІВ**

Єненкова Надія – здобувачка ОС «Магістр» спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (народні інструменти), Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
nadenkayenenkova@gmail.com

Горіна Лариса – ст. викл. кафедри народних інструментів, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
gorina_larisa@ukr.net

Стаття присвячена темі музично-естетичного виховання домристів засобами сучасного репертуару. Йдеться про створення репертуару для домри, який зміг стати основою формування національної ідентичності українського народу. Окреслено завдання, які можна вирішити засобами музичної освіти: заповнення прогалин національного патріотичного виховання учнів молодшої та середньої ланки освіти; мотивація до вивчення світової та національної культурної спадщини; реалізація їх творчого потенціалу. Зроблено спробу жанрової класифікації музичних творів С. Грицаєнко. Проаналізовано вплив композиторського доробку на збагачення естетичного досвіду, розвиток художніх смаків учнівської молоді, гармонійної та цілісної особистості.

Ключові слова: музичне мистецтво, домра, репертуар, творчість С.Грицаєнко, музичне виховання.

Постановка проблеми. Одним із найпотужніших методів виховання учнівської молоді є мистецтво, зокрема музика. Невід’ємним компонентом музичної освіти стало музичне виховання, спрямоване на формування активної особистості, здатної зберігати та створювати культурні надбання. Засобами інструментального виконавства збагачується естетичний досвід, духовний світ дитини. Значну роль у навчальній діяльності музиканта відіграє репертуар, який впливає на формування відчуття належності до української нації, а створення нового сучасного домрового репертуару сприяє розвитку цього жанру в Україні. Актуальність даної теми обумовлена, з одного боку, недостатньою увагою до питання естетичного виховання домристів, а з іншого – поповненням оригінального репертуару для домри значним доробком Світлани Грицаєнко, наявністю достатнього підґрунтя для систематизації та визначення його значення в навчально-виховному процесі.

Аналіз останніх публікацій засвідчує, що проблема музично-педагогічної діяльності не втрачає своєї актуальності. Особливо це питання посилюється в час війни, адже зміна ціннісного духовного ряду допоможе не лише швидко перемогти ворога, але й реалізувати низку програм, спрямованих на відновлення країни і мережі її професійної освіти.

Серед праць, в яких дане питання набуває іншого виміру, згадаємо розвідки професійних педагогів, методичні аспекти яких є основою для опанування будь-яким інструментом та репертуаром. Засади естетичного виховання учнів дитячих музичних шкіл розробляє Т. Турчин [9]. Про оптимізацію музично-естетичного виховання підлітків засобами народно-інструментального виконавства у позашкільних навчальних закладах йдеться в праці О.Сироєжко [6]. Тенденції розвитку сучасного домрового репертуару досліджує А. Литвинець [5]. Про роль репертуару в підготовці вчителя класу домри пише В. Калабська [3]. Питання фольклорної лінії у творах для домри піднімає С. Білоусова [1]. Окремі напрацювання стосуються композиторської творчості С. Грицаєнко. Так, жанр сюїти і фантазії в домровій музиці розглядають К. Сліпченко [7], Н. Костенко [4]. Як результат зацікавленості творчістю композиторки здійснено методико-виконавський аналіз ряду її творів [8, 4]. Однак ця проблематика є невичерпною.

Характерною рисою сьогодення, незважаючи на актуальність проблеми, є подальша публікація репертуару та методичних розробок для інших соціально-демографічних груп населення. Однак, діти й надалі залишаються, так би мовити, не охопленими професійним репертуаром та методичним забезпеченням його впровадження. Таким чином, аналіз інформаційної бази дослідження засвідчив, що обране для студіювання питання не втратило своєї актуальності.

Мета статті – виявити навчально-виховний потенціал композиторського доробку Світлани Грицаєнко. Серед завдань дослідження – аналіз художньої цінності творів для учнівської молоді, їх актуальність та ефективність в музично-естетичному вихованні домристів.

Об'єктом дослідження є оригінальний домровий репертуар для дітей та юнацтва; предметом – композиторська творчість С. Грицаєнко як вагомий чинник у вихованні молодшої формації домристів. Матеріалом статті слугують науково-дослідницькі джерела та особистий досвід педагогічної діяльності авторів. Дослідження здійснювалося методами вивчення біографічних даних, аналізу та синтезу науково-теоретичних, інформаційних джерел, нотного матеріалу. Дане дослідження може використовуватися в практичній та методичній роботі.

Вклад основного матеріалу дослідження. Музика сприяє розвитку почуттів, емоційного уявлення, формуванню художніх смаків, впливає на вироблення характеру, стає одним із головних чинників виховання молодого покоління. Багаті традиції української музичної педагогіки закладені у творчості М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка, М. Вербицького, А. Вахнянина, Ф. Колесси, С. Людкевича. Їх ідеї про доступність навчання музики, високопрофесійну методіку, опору на культурні традиції з використанням зразків української народнопісенної творчості залишаються актуальними і застосовуються у практичній діяльності домристів. Різноманітність штрихової та сонорної палітри в звуковому просторі неофольклорної музики професійних композиторів і композиторів-виконавців вимагає значної професійної підготовки, досконалої виконавської майстерності. Молодша освітня ланка, як правило, залишається поза увагою.

Помітний внесок у домровий репертуар для дітей та юнацтва зробили викладачі домристи В. Комаренко, Г. Казаков, М. Т. Лисенко, Б. Міхеєв. Їх транскрипції і оригінальні твори опубліковані в збірниках педагогічного репертуару та Школах гри на домрі. Сьогодні цю прогалину вдало заповнюють твори викладачів-сучасників Л. Матвійчук, М. Гулинської-Дмитренко, С. Струтинського, С. Грицаєнко, С. Матвієнко.

Рушійною постаттю домрової спільноти України в наші дні стала Світлана Іванівна Грицаєнко – талановитий педагог, методист, композитор, аранжувальник, культурний діяч, переможець низки фахових конкурсів. Її Варіації на тему української народної пісні «Марічка» (2021 р.) та «Арабеска» (2022 р.) отримали найвищу нагороду журі, а нотний збірник «Твори для домри у супроводі фортепіано» виборов грант у галузі культури (2018 р.). Із 2020 р. вона – засновниця «Асоціації домристів України», що налічує майже 1,5 тис. учасників. Серед творів для баяна, акордеона, гітари, вокальних, ансамблевих та оркестрових композицій найбільший відсоток (біля 14 збірок) становлять твори для домри з фортепіано, з гітарою, для домри соло та ансамблю домр.

Серед іншого – група творів із різних жанрів домрової музики для дітей та юнацтва. В її доробку три концерти для домри з фортепіано: a-moll (1993 р.), d-moll (2006 р.), g-moll (2008 р.). Особливе місце серед концертних творів для домри з фортепіано посідають композиції, в яких яскраво виражений національний колорит. Фольклорний напрям є органічним для домрової сонорики. Через вивчення музичних творів українського етносу засвоюються духовні, культурні та національні цінності народу, його мислення та світосприйняття. Мистецтво С. Грицаєнко виявляється у формуванні звукового образу, подачі народної пісні так, що вона стає привабливішою за сучасні ефектні витвори естради. У числі творів цього напрямку – «Українська рапсодія» (1998 р.); Фантазії, створені на матеріалі українських народних пісень: «Горіла сосна» (2020 р.), «Ти до мене не ходи» (2021 р.), «Тече річечка» (2021 р.), Фантазія на тему гімну Українських січових стрільців «Ой у лузі червона калина» (2022 р.); Варіації на теми українських народних пісень, варіації на тему українсько-польської пісні «Гей, Соколи» (2022 р.); понад 10 обробок українських народних пісень, серед яких: «Ой, на горі та жінці жнуть», «Їхали козаки із Дону додому», «Ішло дівча лучками», «Казав мені батько», «Ой під горою, під перевозом», естрадна замальовка на тему української народної пісні «Сусідка». Обробки естрадних пісень: «Черемшина» (В. Михайлюк), «П'є журавка воду» (О. Зуєв), Роздум на пісню «Степом, степом» (А. Пашкевича). Щемливо зворушливі твори ліричного характеру: «Ноктюрн», «Зоряний шлях», «Сонет вечірнього міста», «На крилах кохання», «Маків цвіт», «Осінь у Львові», «Спогад».

Особливу увагу композитор приділяє наймолодшому поколінню домристів. Серед творів для дітей три збірки п'єс: «Музичні смаколики», «Маленький кобзарик», «Подоляночка», а також дві дитячі сюїти для домри у супроводі фортепіано: «Казкові історії» та «Стежками українських народних казок». К. Сліпченко відносить сюїти відповідно до творів танцювального та мішаного жанрового типу. «Сюжетний тип програмності розгалужується на два типи – наскрізний (у першій сюїті) та замкнутий (у другій), у якому сюжетність простежується тільки у межах однієї частини» [7; 195].

Збагачені цікавою гармонічною мовою розробки тем українських народних мелодій в обробках для дітей: «Ой, лопнув обруч», «Ой, легойка коломийка», «Грицю, Грицю, до роботи», «Подоляночка», «Іванку, Іванку», «А ми просо сіяли», «Ой, русин нич не бідує». Легкий для дитячого

сприйняття тематизм, в основному танцювальний характер, технічна доступність творів – сприяють популяризації їх серед молодших виконавців.

Безмежне світле почуття любові до найдорожчої людини прививається через ліричні твори «Подарувавшій життя», романс «Мамині руки».

Н. Костенко підкреслює, що «Світлана Грицаєнко є послідовником традицій композиторської школи Д. Клебанова, І. Ковача, В. Подгорного, М.Т. Лисенка, Б. Міхєєва, В. Іванова, М. Стецюна» [4; 79]. Чудово володіючи інструментом, вона використовує всі його виразні і технічні властивості, створює оригінальні композиції. Сучасний колорит, притаманний композиторській мові С. Грицаєнко, лаконізм форми зачаровують простотою і винахідливістю. Музика С. Грицаєнко є підґрунтям до сприйняття сучасної музичної мови. Тут зібрано весь комплекс засобів впливу на формування дитини як на особистість. Це образна конкретність та технічна доступність творів; своєрідна ритмічна організованість музики, яскравість тематизму; градація фарб і експресія звуку; поєднання гомофонних і поліфонічних типів фактури; розширення тонального мислення; переконливе використання засобів виразності та діапазону інструмента; цілісність формоутворення (як правило вступ та завершення твору, фактурно наповнені яскраві кульмінації); знання дитячої психології і високий професіоналізм.

У дитячій музиці С. Грицаєнко переважає жанр мініатюри з тяжінням до програмності, цілісності музичного образу, одномоментним емоційним вираженням єдиного психологічного стану, що розкривається в конкретних образах-типажах і збуджує дитячу фантазію. Емоційність, інтенсивність розвитку драматургії в часі за рахунок партії фортепіано, максимально лаконічні засоби музичної виразності, індивідуальна трактовка інструменту, витончена досконалість втілення образу в музичному викладі надають п'єсам концертності. Так, у збірці «Маленький кобзарик» (для учнів 1–4 року навчання) 20 п'єс, розміщених у порядку поступового зростання тональних, аплікатурних, ритмічних та динамічних труднощів; п'єси мають програмну назву. Виходячи з назви і характеру образного наповнення музики мініатюри їх можна поділити на групи: п'єси-образи, пейзажні замальовки, жанрово-побутові сценки, п'єси ліричного характеру, фольклорні мініатюри. Кожна мініатюра є художньо завершеним музичним твором з емоційним та технічним навантаженням певного рівня, що відповідає психологічному і технічному розвитку дитини.

Навички відтворення образів музичними звуками найкраще прослідкувати на контрастності образів-портретів «Радісна пташечка» (№ 1) та «Сумна киця» (№ 2), які можуть використовуватися і в до нотному періоді навчання. Основне навантаження належить партії фортепіано. Зображальна музика вступу налаштовує на характер твору. Цікавою особливістю цих двох мініатюр є ідентичність партії соліста, при контрастному зіставленні ладу (Ре мажор – ре мінор). Партія соліста будується на нотах, що відповідають відкритим струнам домри. Автор надає штрихову свободу виконавцю. Тому, в залежності від технічної підготовки учня, твори можна виконувати щипком, подвійним ударом, чи тремоло, або перший твір щипком, а другий – тремоло.

У мініатюрі «Зайчик» (№ 8) ходи на терцію вгору і вниз у партії домри змальовують стрибки зайчика. Твір ускладнюється виконанням чіткої ритмічної пульсації при чергуванні відкритих струн з грою на ладах.

Не менш колоритними є пейзажні замальовки «Який чудовий день», «Вальс волошок», «Струмочок». Мініатюра «Струмочок» цікава поєднанням різних характеристик одного й того ж явища: масивний плин потічка в legato розміреної мелодії домри та стрімкість води – рух шістнадцятих в партії фортепіано. Мінливість образу посилюється ладовою змінністю (До мажор – ля мінор). Розширення діапазону спонукає засвоїти розташування нот до «соль» другої октави.

Світ дитинства розкривають побутові замальовки «Улюблений мультик», «У світ музичної грамоти». Зі стилем джазу знайомлять твори «Крихітка Синкопа» та «Маленький блюз».

Поглибити уяву дітей про стильові особливості української народної пісні дозволяє яскраво виражена фольклорна природа композицій «Марічка» та «Ой під вишнею, під черешнею». Варіаційний розвиток тематизму вимагає чималого володіння дрібною технікою, ритмічної досконалості. Завершує фольклорну лінію «Полька-крихітка» - веселий, грайливий танець. Ефектні переклички партії домри та фортепіано, характерний ритм, акценти, гра мажоромінору підкреслюють танцювальний характер. Виконання твору вимагає чіткої артикуляції, передбачає роботу над штрихом, двоголоссям, елементами поліфонії.

У збірці творів для початківців автор сміливо і ненав'язливо застосовує сонорні властивості інструменту, специфічні прийоми гри: флажолети, гру по щитку домри, гліссандо.

Саме в навчальному процесі відбувається реалізація естетичної потреби учнівської молоді. Система музично-естетичного виховання чинить не лише просвітницьку, але й світоглядну функцію. Відлунням

переживань і сподівань українського народу, співзвучних новим ідеям виховання учнівської молоді став музичний матеріал творів воєнної тематики. Характерні для інтонації плачу низхідні та висхідні секундові ходи, затактові півтонові «схлипування», хроматизми, зупинки на нестійких звуках, тритони, розгойдування ліричної стриманої мелодії стрибками на терцію, сексту, октаву, широкий діапазон, контраст регістрів, мінорний лад тощо, підкреслюють то пустоту, то драматизм ситуації. Знайомство з шедеврами: «Вірменська балада», «Поєма світлій пам'яті загиблих синів України», «Місто Марії», «Тільки ти...», «Тільки живи», «Крила янгола» (із сюїти «І буде мир»), «Колискова у метро», «Відлітало янголятко», - сприяє вихованню загальнолюдських цінностей. Музика любові, віри й надії, радості й плачу, жалю й перемоги загартовує юні серця, дає вихід емоціям в непростий час сучасних реалій. В лірико-драматичних композиціях С.Грицаєнко постає майстром неперевершеного мелодизму та чуттєвості. Вони вимагають володіння м'яким наспівним легато, коротким тремоло, різною атакою медіатора. Слід звертати увагу на культуру ведення звуку, виконання фразування, градацію підготовки та розвитку кульмінаційних моментів. Для закінчення фраз властиве філірування звуку, або ж його різке завершення.

Вагомим важелем в естетичному вихованні домристів є висока художність та концертність творів С. Грицаєнко. Зображальна природа музики, розмаїття та змінність фактури партії фортепіано, діалогічність, розробковість, ладові та динамічні контрасти при простоті партії соліста, різнометровість, театралізація за рахунок ударно-шумових ефектів, імпровізаційність – все це надає мініатюрам концертної завершеності.

Різна за стилем, ритмічними поєднаннями і жанрами (фольклорна, естрадна, джазова, кантрі та рок) музика С. Грицаєнко цікава і доступна для дитини. Разом з тим вона вимагає володіння основним арсеналом домрової виразності – це різновиди ударів, тремоло, дрібна та акордова техніка, гра подвійними нотами, «ковзання», специфічні прийоми.

Музичний матеріал творів композиторки стає основою освітнього процесу юних домристів. На її творах збагачується музичний досвід учнів, їх емоційне оцінювання дійсності. Технічне розв'язання емоційної ситуації, яка подається в кожному мотиві, фразі, епізоді, зумовлює розвиток логічного мислення, інтелектуальних сил, загострює увагу, зміцнює пам'ять, волю, дисципліну творчості, виховує наполегливість та формує характер дитини. З часом музика і досвід музичної діяльності перетворюються на особистий досвід, який в подальшому має позитивний вплив на особистість.

Висновки. Із виникненням оригінального репертуару і в силу своєї доступності, домра може зайняти провідну роль в естетичному вихованні учнівської молоді. Завдячуючи творчості С.Грицаєнко чотириструнна домра отримала новий сучасний концертний репертуар, розрахований на виконавців від початкової ланки до музикантів зрілого віку. Різноманітний за образним змістом, формою, жанрами, стилями – він забезпечує пізнавальні здібності, збуджує фантазію, збагачує позитивне емоційне сприйняття, підвищує мотивацію до оволодіння грою на інструменті та загальнокультурного розвитку. Сьогодні С. Грицаєнко має когорту своїх поціновувачів. Її музика виконується у програмах майстер-класів, всеукраїнських та міжнародних конкурсів, концертів, віддаючи належну шану патріотизму й мужності громадян. Педагогічна результативність цього процесу полягає у вихованні здатності й потреби молоді сприймати, розуміти, примножувати духовні надбання свого народу. Використання в педагогічному та концертному репертуарі домристів творів С. Грицаєнко стає однією з педагогічних умов музично-естетичного виховання сьогодення, засобом гармонізації себе та культурного простору загалом.

Список використаної літератури

1. Білоусова С. Фольклорна лінія у творах для домри В. Івка, Є. Мілки, О. Некрасова. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 14. 2015. С. 55–62.
2. Грицаєнко С. Маленький кобзарик. П'єси для домри у супроводі фортепіано. Черкаси, 2022. 65 с.
3. Калабська В. Оригінальний репертуар як складовий компонент підготовки майбутнього вчителя по класу домри. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2016. № 14. С. 52–58.
4. Костенко Н.Є. Методичні рекомендації творів для домри «Музичні смаколики». *Грицаєнко С. Музичні смаколики. П'єси для домри у супроводі фортепіано для початкової мистецької освіти*. Київ, 2020. С. 76–79.
5. Литвинець А.Т. Формування концертного репертуару домриста (до постановки проблеми). *Музичне мистецтво*. Донецьк : Юго-Восток, 2008. Вип. 8. С. 198–206.
6. Сироечко О.В. Музично-естетичне виховання підлітків засобами народно-інструментального виконавства у позашкільних навчальних закладах: дис... канд. пед. наук : 13.00.07. Вінниця, 2020. 151 с.
7. Сліпченко К. Д. Жанрово-стильові напрями домрової творчості українських композиторів: дис... канд. миств.: 025 «Музичне мистецтво» Харків, 2023. 279 с.
8. Сучасні твори українських композиторів для народних інструментів [Електронний ресурс] : зб. навч. репертуару / ДНМЦЗКМО. Харків 2022. 328 с. Режим доступу: <https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/suchasni-tvory-ukrayinskyh-kompozytoriv-dlya-narodnyh-instrumentiv.pdf>. - Назва з екрану.

9. Турчин Т.М. Педагогічні засади естетичного виховання учнів дитячих музичних шкіл : дис. канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2006. 198 с.

References

1. Bilousova S. Folklorna liniia u tvorakh dlia domry V. Ivka, Ye. Milky, O. Nekrasova. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 14. 2015. S. 55–62.
2. Hrytsaienko S. Malenkyi kobzaryk. Piesy dlia domry u suprovodi fortepiano. Cherkasy, 2022. 65 s.
3. Kalabska V. Oryhinalnyi repertuar yak skladovyi komponent pidhotovky maibutnoho vchytelia po klasu domry. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. 2016. № 14. S. 52–58.
4. Kostenko N. Ye. Metodychni rekomendatsii tvoriv dlia domry «Muzychni smakolyky». Hrytsaienko S. Muzychni smakolyky. Piesy dlia domry u suprovodi fortepiano dlia pochatkovoï mystetskoï osvity. Kyiv, 2020. S. 76–79.
5. Lytvynets A.T. Formuvannia kontsertnoho repertuaru domrysta (do postanovky problemy). Muzychne mystetstvo. Donetsk : Yuho-Vostok, 2008. Vyp. 8. S. 198–206.
6. Syroiezhko O.V. Muzychno-estetychne vykhovannia pidlitkiv zasobamy narodno-instrumentalnoho vykonavstva u pozashkilnykh navchalnykh zakladakh: dys... kand. ped. nauk : 13.00.07. Vinnytsia, 2020. 151 s.
7. Slipchenko K.D. Zhanrovo-stylovi napriamy domrovoi tvorchosti ukraïnskykh kompozytoriv: dys... kand. mystv.: 025 «Muzychne mystetstvo» Kharkiv, 2023. 279 s.
8. Suchasni tvory ukraïnskykh kompozytoriv dlia narodnykh instrumentiv [Elektronnyi resurs] : zb. navch. repertuaru / DNMTsZKMO. Kharkiv 2022. 328 s. Rezhym dostupu: <https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/suchasni-tvory-ukraïnskykh-kompozytoriv-dlya-narodnykh-instrumentiv.pdf>. - Nazva z ekranu.
9. Turchyn T.M. Pedagogichni zasady estetychno vykhovannia uchniv dytiachykh muzychnykh shkil : dys. kand. ped. nauk: 13.00.07. Kyiv, 2006. 198 s.

COMPOSING CREATIVITY OF SVITLANA HRYTSAIENKO IN MUSICAL AND AESTHETIC EDUCATION OF DOMISTS

Yenenkova Nadii – a master's student «025 Musical art» (folk instruments),
Rivne State Humanities University,
Rivne

Horina Larysa – senior teacher of the department of folk instruments,
Rivne State Humanities University,
Rivne

The system of music education includes not only the method of learning to play an instrument, but also the education of the musician's musical and aesthetic tastes. Repertoire plays a significant role in shaping the worldview of students. The relevance of this topic is due to the enrichment of the original repertoire for domra with the works of S. Hrytsaenko, the existence of a basis for its systematization. The urgency of the work lies in the significance of S. Hrytsaenko's compositional work in the educational process of Domrist students.

The research was carried out by methods of studying biographical data, analysis and systematization of musical material. A genre systematization of S. Hrytsaenko's works for domra was made. Their main characteristics have been identified: programmatic, tendency towards miniatures, appeal to folklore thematism, characteristic imagery, peculiar specificity of musical language and rhythmic pattern, multifunctionality of the piano part. Performance difficulties of the collection for beginners "Little Kobzarik" have been determined.

The article is designed to draw attention to the education of domristians by means of a high-quality concert repertoire, starting with the basics of learning to play an instrument. Musical works that are diverse in their figurative content, form, genres, and styles provide cognitive abilities. Appeals to Ukrainian folk songs, to the best samples of Ukrainian pop music, as well as lyrical and dramatic works dedicated to current events in Ukraine, provide the repertoire with a patriotic orientation, education of national consciousness, and enrich a positive emotional worldview. The research aims to popularize the musical and aesthetic education of young people by means of Ukrainian home art, in particular the composer's work of Svitlana Hrytsaenko.

Key words: musical art, domra, repertoire, creativity of Svitlana Hrytsaenko, musical education.

Надійшла до редакції 4.05.2023 р.

УДК 780.6:78.07«19»

СТОРИНКИ ПОДВИЖНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ МИТЦІВ ХХ СТОРИЧЧЯ З ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Турчин Георгій Петрович – старший викладач кафедри
народних інструментів Інституту мистецтв,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0003-0106-683X>
turchin.gp@ukr.net

ЗМІСТ

ВИТКАЛОВ С.В., ВИТКАЛОВ В.Г. НАУКОВА ТВОРЧІСТЬ У ДОБУ СУСПІЛЬНИХ КАТАКЛІЗМІВ : МОЛОДІЖНИЙ ДОСВІД	3
---	---

Розділ I. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ І СПРОБА ЇХ НАУКОВОГО ОСМИСЛЕННЯ

ЧАБАК Л.А. ВИКЛИКИ ДЛЯ СФЕРИ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙНИ	5
ТКАЧУК Т. ПЛАТФОРМА МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ «МИСТЕЦТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ»	8
ВЛАСЮК О.П., КЛОЧУН А.П. КАТЕГОРІЯ СВОБОДИ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ СУЧАСНИХ ДОСЛІДНИКІВ	12
ЗАХАРЧУК Д. С. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	17

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ГОРІНА Л. ТРАНСКРИПЦІЯ М.Т. ЛИСЕНКОМ ВОКАЛЬНОГО ЦИКЛУ «СОНЕЧКО» Л. РЕВУЦЬКОГО В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДОМРИСТІВ	21
ЄНЕНКОВА Н., ГОРІНА Л. КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ СВІТЛАНИ ГРИЦАЄНКО У МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОМРИСТІВ	27
ТУРЧИН Г.П. СТОРІНКИ ПОДВИЖНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ МИТЦІВ ХХ СТОРІЧЧЯ З ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ	31
РОМАНЕНКО К. СИСТЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА	39
БАНИТ В.М. ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ, ЙОГО АКТУАЛЬНІСТЬ У КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ НАШОГО ЧАСУ	48
БАЛАБАН О. ВОЛОДИМИР ІВАСЮК У СПІВТВОРЧОСТІ З ІНШИМИ МИТЦЯМИ	55

Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

СТАШУК О.А. АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	59
ЧЕРНЮШОК О. РЕАЛІСТИЧНА ФОРМА ВІДТВОРЕННЯ У ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНІЙ СИСТЕМІ ТВОРУ ФЕДОРА КРИЧЕВСЬКОГО (ТРИПТИХ «ЖИТТЯ»)	64
БЛИЗНЮК Л.В., ЗІНЕНКО Т.М., МАТВІЙЧУК Н.В. МАНҐА ЯК СИНТЕЗ ТРАДИЦІЙНОГО І СУЧАСНОГО ЯПОНСЬКОГО МИСТЕЦТВА	68
ГОНЧАРОВА І.І., ДЕНИСЕНКО В.В. ОБРАЗ ЛЕДІ ГОДІВИ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ	75
КИРИЛЮК Д. ФОРМОТВОРЧІ ІДЕЇ СОНІ ДЕЛОНЕ ЯК КВІНТЕСЕНЦІЯ ПОШУКІВ УКРАЇНСЬКОГО АВАНГАРДУ	79

Розділ IV. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

МІРЧУК В.Ю., ШАТРОВА М.Б. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ КУЛЬТУРИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	86
СОРОКА В.В., ШАТРОВА М.Б. НОВІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ КУЛЬТУРНИХ ІНСТИТУЦІЙ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	92
НАГОРНА З.В. ФЕСТИВАЛЬ ЯК ФОРМА АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ В КУЛЬТУРНІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ	100
НАМЧУК Л.С. МИСТЕЦТВО У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ ТА ВІЙНИ	106